

CHDPU

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MAKTABGACHA VA MAKTAB
TA'LIMI V AZIRLIGI

CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

ANIQ FANLAR FAKULTETI

**“SUN'IY INTELLEKTGA ASOSLANGAN RAQAMLI PEDAGOGIKA:
TA'LIMDAGI TRANSFORMATSIYA, STRATEGIYALAR VA XALQARO
TAJRIBA” MAVZUSIDAGI XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN**

MATEREA LLARI

**МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ ПО ТЕМЕ «ЦИФРОВАЯ ПЕДАГОГИКА НА
ОСНОВЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА: ТРАНСФОРМАЦИЯ В
ОБРАЗОВАНИИ, СТРАТЕГИИ И МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ»**

**PROCEEDINGS OF THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND
PRACTICAL CONFERENCE ON THE TOPIC:**

**“ARTIFICIAL INTELLIGENCE-BASED DIGITAL PEDAGOGY:
TRANSFORMATION IN EDUCATION, STRATEGIES, AND
INTERNATIONAL EXPERIENCE”**

22-23 MAY 2026 YIL

**AUEZOV
UNIVERSITY**
1943

Chirchiq 2026

MIGRANT OILALARDA AN'ANAVIY VA ZAMONAVIY QADRIYATLAR UYG'UNLASHUVINING PSIXOLOGIK JIHATLARI

Umarova Shohida Absalomovna
Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Psixologiya kafedrası katta o'qtuvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada migrant oilalarda an'anaviy va zamonaviy qadriyatlarning uyg'unlashuvi bilan bog'liq psixologik jihatlar tahlil qilinadi. Migratsiya jarayoni oila a'zolarining hayot tarzi, muloqot madaniyati, tarbiya usullari, shaxslararo munosabatlari va qadriyatlar tizimiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Ayniqsa, ota-onalar va farzandlar o'rtasidagi qarashlar farqi, yangi ijtimoiy muhitga moslashish, milliy an'analarni saqlab qolish hamda zamonaviy hayot talablariga javob berish zarurati psixologik muvozanatni talab etadi. Maqolada migrant oilalarda qadriyatlar transformatsiyasi, avlodlararo munosabatlar, identiklik, emotsional barqarorlik va ijtimoiy moslashuv masalalari pedagogik-psixologik **nuqtayi nazardan yoritiladi**.

Kalit so'zlar: migrant oila, an'anaviy qadriyatlar, zamonaviy qadriyatlar, psixologik moslashuv, oilaviy munosabatlar, avlodlararo muloqot, identiklik, ijtimoiy muhit.

Kirish. Bugungi globallashuv sharoitida migratsiya jarayonlari nafaqat iqtisodiy yoki demografik hodisa, balki murakkab ijtimoiy-psixologik jarayon sifatida ham namoyon bo'lmoqda. Migrant oilalar yangi muhitga moslashish jarayonida o'zlarining milliy, ma'naviy va oilaviy qadriyatlarini saqlab qolishga harakat qiladi, shu bilan birga, zamonaviy jamiyat talablariga moslashishga ham majbur bo'ladi. Bunday sharoitda an'anaviy va zamonaviy qadriyatlar o'rtasida tabiiy tarzda muvozanat izlash jarayoni yuzaga keladi. Oila a'zolari, ayniqsa, ota-onalar va farzandlar bu jarayonni turlicha qabul qilishi mumkin. Katta avlod ko'proq an'anaviy tarbiya, hurmat, itoat, oilaviy birdamlik va milliy urf-odatlarini saqlashga intilsa, yosh avlod mustaqillik, shaxsiy tanlov, ochiq muloqot va zamonaviy ijtimoiy qadriyatlarga ko'proq moyil bo'ladi. Shu sababli migrant oilalarda psixologik barqarorlik, o'zaro tushunish va qadriyatlar uyg'unligini ta'minlash dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Mazkur mavzuni o'rganish pedagogik oliy ta'lim muassasalarida psixologiya yo'nalishi uchun ham muhim ahamiyatga ega, chunki kelajak mutaxassislari migrant oilalar bilan ishlashda ularning ruhiy holati, ijtimoiy moslashuvi va oilaviy munosabatlar dinamikasini chuqur anglay olishi zarur.

Asosiy qism. Migrant oilalarda an'anaviy va zamonaviy qadriyatlarning uyg'unlashuvi murakkab psixologik jarayon bo'lib, u bir necha omillar bilan belgilanadi. Avvalo, migratsiya oilaning odatiy hayot tartibini o'zgartiradi. Oila yangi til, yangi madaniy muhit, yangi ijtimoiy me'yorlar va turmush sharoitlari bilan to'qnashadi. Bunday vaziyatda an'anaviy qadriyatlar oila uchun psixologik tayanch vazifasini bajaradi. Milliy urf-odatlar, kattalarga hurmat, ota-onaning farzand tarbiyasidagi mas'uliyati, qarindoshlik aloqalarini saqlash, oila sha'nini asrash kabi qadriyatlar migrant oilalarda ichki birdamlikni mustahkamlaydi. Shu bilan birga, zamonaviy qadriyatlar ham oilaviy hayotga kirib keladi. Bular shaxsiy erkinlik, ta'lim

olishga intilish, kasbiy rivojlanish, gender tengligi, bolalarning mustaqil fikrlashi va ochiq muloqot madaniyati kabi yo'nalishlarda namoyon bo'ladi.

Psixologik jihatdan eng muhim masalalardan biri avlodlararo qadriyatlar farqidir. Ota-onalar ko'pincha farzandlarini o'zlari voyaga yetgan madaniy muhit mezonlari asosida tarbiyalashga harakat qiladi. Farzandlar esa yangi jamiyatdagi tengdoshlari, ta'lim muassasasi, ommaviy axborot vositalari va raqamli muhit ta'sirida boshqa qadriyatlarga ham moslashib boradi. Natijada oilada qarashlar to'qnashuvi, muloqotdagi sovuqlik, tushunmovchilik yoki ichki ziddiyatlar paydo bo'lishi mumkin. Bunday holatlarning oldini olishda ota-onalarning psixologik moslashuvchanligi, farzandlar ehtiyojini tinglay olish qobiliyati va oilaviy muloqot madaniyati muhim ahamiyatga ega.

Migrant oilalarda identiklik masalasi ham alohida o'rin tutadi. Farzandlar bir vaqtning o'zida ikki xil madaniy ta'sir doirasida shakllanadi. Bir tomondan, ular oilada milliy til, urf-odat, diniy-ma'naviy qarashlar va an'anaviy xulq me'yorlarini o'zlashtiradi. Ikkinchi tomondan, ular yashayotgan jamiyatdagi zamonaviy qadriyatlar, ijtimoiy rollar va kommunikativ me'yorlarni qabul qiladi. Agar bu ikki yo'nalish uyg'unlashtirilsa, bolada boy madaniy tajriba, ijtimoiy moslashuvchanlik va mustahkam shaxsiy pozitsiya shakllanadi. Aksincha, ular o'rtasida keskin qarama-qarshilik kuchaysa, bola o'zini qaysi qadriyatlar tizimiga mansub ekanini anglashda qiynalishi mumkin.

Oilaviy munosabatlarda emotsional barqarorlik ham muhim psixologik omildir. Migratsiya ko'pincha iqtisodiy qiyinchilik, hujjat masalalari, ish topish muammosi, til bilmaslik, ijtimoiy yolg'izlik va kelajakka nisbatan xavotir bilan kechadi. Bunday stress omillari ota-onalarning farzandlar bilan munosabatiga ham ta'sir etadi. Agar oilada qo'llab-quvvatlash, mehr, sabr, o'zaro ishonch va muloqot mavjud bo'lsa, qadriyatlar uyg'unlashuvi nisbatan ijobiy kechadi. Ammo oilada keskin nazorat, taqiqlash, ayblash va emotsional masofa kuchaysa, an'anaviy qadriyatlar farzandlar tomonidan bosim sifatida qabul qilinishi mumkin.

Zamonaviy qadriyatlarni qabul qilish an'anaviy qadriyatlardan voz kechish degani emas. Aksincha, psixologik jihatdan sog'lom migrant oilalarda bu ikki yo'nalish bir-birini to'ldiradi. Masalan, kattalarga hurmat qadriyati ochiq muloqot bilan, oilaviy birdamlik shaxsiy mas'uliyat bilan, milliy tarbiya zamonaviy ta'limga intilish bilan, ota-onalik nazorati esa bolaga ishonch bildirish bilan uyg'unlashishi mumkin. Bunday muvozanat oilada ijobiy psixologik iqlim yaratadi, farzandlarning ijtimoiylashuvini yengillashtiradi va shaxsiy rivojlanishiga yordam beradi.

Pedagogik-psixologik nuqtayi nazardan migrant oilalar bilan ishlashda madaniy sezgir yondashuv zarur. Psixolog yoki pedagog oila qadriyatlarini inkor etmasdan, ularning zamonaviy muhitga mos shakllanishiga ko'maklashishi kerak. Bunda ota-onalar uchun maslahatlar, oilaviy suhbatlar, farzandlarning emotsional holatini o'rganish, moslashuvdagi qiyinchiliklarni aniqlash, konfliktlarni yumshatish va ijobiy muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish samarali hisoblanadi. Migrant oilalarda qadriyatlar uyg'unligi majburiy moslashuv emas, balki o'zaro anglash, hurmat va psixologik moslashuvchanlik asosida shakllanishi lozim.

Xulosa. Migrant oilalarda an'anaviy va zamonaviy qadriyatlarning uyg'unlashuvi oilaviy barqarorlik, shaxslararo munosabatlar va farzandlar ijtimoiylashuvining muhim

psixologik sharti hisoblanadi. Migratsiya sharoitida oila yangi muhitga moslashar ekan, o'zining milliy-ma'naviy tayanchlarini saqlash bilan birga zamonaviy hayot talablari bilan ham hisoblashadi. Ushbu jarayonda eng muhim omillar sifatida otalarning psixologik moslashuvchanligi, farzandlar bilan ochiq muloqoti, emotsional qo'llab-quvvatlashi va avlodlararo tushunish madaniyati namoyon bo'ladi. An'anaviy qadriyatlar oilaga ichki birlik, axloqiy mezon va ruhiy tayanch bersa, zamonaviy qadriyatlar shaxsiy rivojlanish, mustaqil fikrlash va ijtimoiy faollikni kuchaytiradi. Ularning uyg'unligi migrant oilalarda sog'lom psixologik muhitni shakllantirishga xizmat qiladi. Shuning uchun pedagogik oliy ta'lim muassasalarida migrant oilalar psixologiyasini o'rganish, bo'lajak psixologlarda madaniyatlararo muloqot va oilaviy maslahat berish kompetensiyalarini rivojlantirish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. G'oziyev, E. G. (2010). Umumiy psixologiya. Toshkent: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti.
2. Karimova, V. M. (2008). Oila psixologiyasi. Toshkent: Fan va texnologiya.
3. Davletshin, M. G. (2002). Yosh davrlari va pedagogik psixologiya. Toshkent: TDPU nashriyoti.
4. Turg'unov, S. T., & Maqsudova, L. A. (2012). Pedagogik jarayonlarni tashkil etish va boshqarish. Toshkent: Fan.
5. Berry, J. W. (1997). Immigration, acculturation, and adaptation. *Applied Psychology*, 46(1), 5–34.

13.	Davlatova Munisa Aminovna	BOSHLANG‘ICH SINFLARDA GEOMETRIK MATERIALLARNI O‘QITISHDA AUDIO MATERIALLARDAN FOYDALANISHNING METODIK ASOSLARI	55
14.	Xoshimova Dilnoza Rixsiboyevna	AMALIY INGLIZ TILI O‘QUV MASHG‘ULOTLARIDA KONNOTATIV MOHIYATLI O‘QUV MATERIALLARIDAN FOYDALANISH USULLARI	59
15.	Umarova Shohida Absalomovna	MIGRANT OILALARDA AN‘ANAVIY VA ZAMONAVIY QADRIYATLAR UYG‘UNLASHUVINING PSIXOLOGIK JIHATLARI	62
16.	Юлдашева Т.А.	РАЗВИТИЕ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ СТУДЕНТОВ НАЦИОНАЛЬНЫХ ГРУПП В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ ОБРАЗОВАНИЯ	65
17.	Karimov Ravshanbek Rizomatovich	IJTIMOIIY-PEDAGOGIK KOMPETENTLIK MUAMMOSINING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK TADQIQOTLARDA O‘RGANILISHI	69
18.	Юсупова Феруза Махкамовна	ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК ИНСТРУМЕНТЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБУЧЕНИЯ РУССКОМУ ЯЗЫКУ КАК ИНОСТРАННОМУ	76
19.	Sattorbekov Ravshanjon Solijonovich	PEDAGOGIKA OLIY TA‘LIM MUASSASALARI BO‘LAJAK JISMONIY MADANIYAT O‘QITUVCHILARINI KLASSTER METODI VOSITASIDA RIVOJLANTIRISH	80